

PATVIRTINTA
Šilutės r. Katyčių pagrindinės
mokyklos direktoriaus
2017 m. birželio 2 d.
įsakymu Nr. V1-99

ŠILUTĖS R. KATYČIŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Šilutės r. Katyčių pagrindinės mokykloje tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei kurti saugią nuo smurto ir patyčių aplinką mokykloje.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, mokyklos ir šeimos lygmeniu.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. Šilutės r. Katyčių pagrindinėje mokykloje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

3.1.1. mokinių prieš mokinius;

3.1.2. mokyklos darbuotojų prieš mokinius;

3.1.3. mokinių prieš mokyklos darbuotojus;

3.1.4. mokyklos darbuotojų prieš kitus tos mokyklos darbuotojus;

3.1.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

3.2. Į patyčias ir smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio, formos, lyties, amžiaus, socialinio statuso, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, ar kitų asmens ypatybių.

3.3. Visi mokyklos darbuotojai (administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ir kiti darbuotojai), pastebėję ar sužinoję apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti.

3.4. Veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

3.5. Prevencijos priemonės yra nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **Prevencija** – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4.2. **Intervencija** – mokyklos vadovo, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

4.3. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

4.4. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, izeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

4.5. **Patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

4.6. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

4.7. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

4.8. **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

4.9. **Patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

4.10. **Prevenicinė programa** – planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksnius ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visuma.

5. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokykloje rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

6. Sistemingai yra vykdoma smurto ir patyčių stebėseną mokykloje:

6.1. nuosekliai ir cikliškai (ne rečiau kaip 2 kartus per metus) yra vertinama esama situacija mokykloje, naudojant įvairius instrumentus ir būdus (mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo priemonės, apklausos, pokalbiai, stebėjimas ir kt.);

6.2. situacijos vertinimą vykdo mokyklos Vaiko gerovės komisija;

6.3. gauti rezultatai pristatomi mokyklos bendruomenei ir panaudojami prevencijos ir intervencijos priemonių planavimui, konkrečių priemonių numatymui;

6.4. į planavimo ir įgyvendinimo procesą įsitraukia visi mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tarantis;

6.5. kiekvienų metų pabaigoje yra vertinamas taikytų priemonių veiksmingumas, analizuojami pasiekti rezultatai ir numatomos tolesnės galimybės taikyti konkrečias priemones ir prevencines programas;

6.6. siūlymus dėl konkrečių priemonių ir prevencinių programų taikymo mokyklos Vaiko gerovės komisija teikia mokyklos vadovui.

7. Mokykloje yra įgyvendinamos prevencinės programos siekiant nuosekliai ir reguliariai ugdyti mokinių socialines ir emocines kompetencijas:

7.1. „Zipio draugai“ - priešmokyklinės grupės vaikams;

7.2. „Įveikiame kartu“ - 1 - 4 kl. mokiniams;

7.3. 5 – 10 kl. mokiniams prevencinė programa yra parenkama atsižvelgiant į gaunamas rekomendacijas ir mokyklos finansines galimybes.

8. Skatinamas aktyvus mokinių įsitraukimas bei dalyvavimas mokyklos ir bendruomenės gyvenime:

8.1. mokiniams sudaromos galimybės išreikšti savo nuomonę apie egzistuojančias problemas bei galimas priemones joms spręsti;

8.2. skatinamos mokinių iniciatyvos organizuoti įvairias socialines ir pilietines akcijas mokykloje bei bendruomenėje.

9. Mokinių tėvai įtraukiami į prevencijos bei intervencijos priemonių planavimą, atliekant apklausas, organizuojant specialius susitikimus bei diskusijas.

10. Mokyklos pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip 1 kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje. Taip pat tobulina asmenines socialines emocines kompetencijas.

11. Mokykla planuodama ir įgyvendindama prevencijos ir intervencijos priemonės bendradarbiauja su Šilutės r. savivaldybės Katyčių seniūnija, Šilutės r. Švietimo pagalbos tarnyba, kitomis suinteresuotomis organizacijomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių bei smurto atvejais kiekvienas mokyklos bendruomenės narys reaguoja į situaciją pagal nustatytą algoritmą (1 priedas):

12.1. mokinys, pastebėjęs patyčių ir/ar smurto atvejį, iš karto informuoja arčiausiai esantį mokytoją ir/ar socialinę pedagogę bei mokyklos vadovą;

12.2. mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar bet kuris kitas darbuotojas, pastebėjęs patyčių ir/ar smurto atvejį arba sužinojęs apie jį, įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, vado0vaudamasis mokyklos sudarytomis rekomendacijomis (2 priedas);

12.3. mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar bet kuris kitas darbuotojas informuoja apie patyčių ir/ar smurto atvejį mokyklos Vaiko gerovės komisiją bei mokyklos vadovą ir užpildo mokykloje patvirtintą pranešimo apie smurto ir patyčių atvejus formą (3 priedas);

13. Mokyklos Vaiko gerovės komisija reaguodama į smurto ir/ar patyčių atvejį:

13.1. užregistruoja gautą pranešimą apie smurto ir patyčių atvejį Smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnale;

13.2. išsiaiškina situaciją bei jos detales;

13.3. informuoja situacijoje dalyvavusių mokinių tėvus/globėjus;

13.4. organizuoja pokalbius su smurto ir/ar patyčių situacijoje dalyvavusiais asmenimis;

13.5. informuoja mokyklos vadovą;

13.6. informuoja smurto ir/ar patyčių situacijoje dalyvavusių mokinių klasės vadovus bei įtraukia juos į pagalbos veiksmų planavimą ir įgyvendinimą;

13.7. numato konkretų veiksmų ir švietimo pagalbos teikimo planą, skirtą padėti situacijos dalyviams;

13.8. vykdo plane numatytus veiksmus, analizuoja rezultatus, pakartotinai vertina situaciją.

14. Mokyklos vadovas reaguodamas į smurto atvejį:

14.1. tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokinys, apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusio (patyrusių) mokinio (mokinių) tėvams (globėjams, rūpintojams), ir vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiai valstybės ir savivaldybės institucijai pagal kompetenciją;

14.2. tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti švietimo įstaigos darbuotojai, apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Šilutės r. Švietimo pagalbos tarnybai ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

14.3. imasi priemonių, kad Šilutės r. Katyčių pagrindinės mokyklos mokiniai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai), mokyklos darbuotojai turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą.

15. Smurtavęs (smurtavę) ir smurtą patyręs (patyrę) nepilnametis (nepilnamečiai) asmuo (asmenys) kartu su jį (juos) lydinčiais tėvais (globėjais, rūpintojais) privalo neatlygintinai nedelsdamas (nedelsdami), bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento gauti psichologinę pagalbą. Psichologinės pagalbos trukmę nustato psichologas, įvertinęs kiekvieno smurto epizodo aplinkybių visumą ir atsižvelgdamas į švietimo ir mokslo ministro nustatytą psichologinės pagalbos teikimo tvarką.

16. Mokytojams ir kitiems mokyklos darbuotojams psichologinė pagalba neatlygintinai pradedama teikti nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento atvykus į Šilutės r. Švietimo pagalbos tarnybą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Mokyklos vadovas yra atsakingas už mokyklos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

18. Mokyklos vadovas paskiria mokyklos darbuotoją (mokyklos Vaiko gerovės komisijos narį), kuris koordinuoja prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimą.

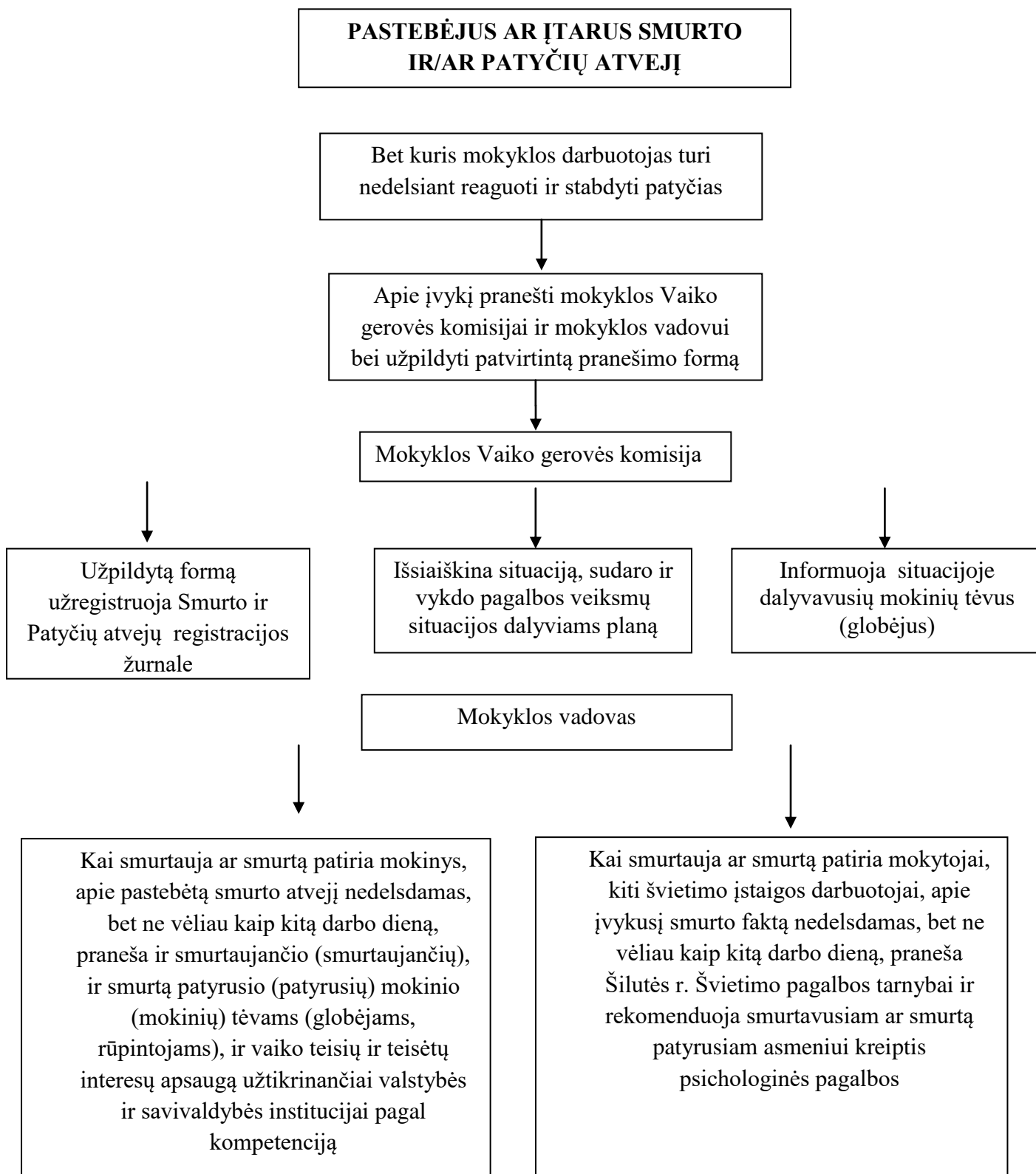
19. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota apraše, turi būti supažindinti tėvų susirinkimo metu ir patvirtinti tai savo parašu.

20. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

Šilutės r. Katyčių pagrindinės mokyklos
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo tvarkos aprašo
1 priedas

ŠILUTĖS R. KATYČIŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS

REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

ŠILUTĖS R. KATYČIŲ PAGRINDINĖ MOKYKLA

NUOSEKLŪS ŽINGSNIAI, KAIP ELGTIS SUSIDŪRUS SU PATYČIŲ IR SMURTO ATVEJAIS

Kai matote, jog vyksta patyčios ir/ar smurtas:

1 žingsnis: Sustabdykite patyčias/smurta.

2 žingsnis: Palaikykite mokinį, kuris tapo patyčių/smurto objektu.

3 žingsnis: Besityčiojantiems/smurtaujantiems mokiniams pasakykite, jog patyčios/smurtas yra neleistini.

4 žingsnis: Pastiprinkite tuos įvykio liudininkus, kurie palaikė patyčių/smurto auką tapusį mokinį, arba paašikinkite, kaip reikėtų elgtis kilus tokioms situacijoms ateityje.

5 žingsnis: Nedelsiant imkitės tinkamų veiksmų mokinio (ar mokinių), kuris tyčiojosi atžvilgiu: informuokite mokyklos vaiko gerovės komisiją.

Žingsniai	Taip	Ne
1 žingsnis: Sustabdykite patyčias ir smurta	1. Kreipkitės į mokinius. 2. Atsistokite tarp mokinių, kurie tyčiojosi/smurtavo, ir tarp to mokinio, kuris buvo užgauliojamas. 3. Nustatykite pagrindines taisykles visiems įvykio dalyviams (pavyzdžiui, „Aš noriu, kad visi ramiai nekalbėdami manęs išklausytumėte.“)	1. Nesivelkite į ginčus, žodines diskusijas ar fizines peštynes su mokiniais. 2. Nepaleiskite nė vieno mokinio– o ypač stebėtojų. 3. Neklausinėkite apie patyčių priežastis ir neaptarinėkite jų, dabar ne laikas aiškintis aplinkybes.
2 žingsnis: Palaikykite mokinį, kuris tapo patyčių ir ar smurto objektu.	1. Atsistokite arti mokinio, kuris tapo patyčių/smurto objektu. 2. Stenkitės užmegzti minimalų akių kontaktą, tiesiog įvertinkite jo arba jos emocinę būklę. 3. Apsvarstykite fizinio mokinio palaikymo galimybę (pavyzdžiui, paplekšnokite per petį), tačiau tik tuo atveju, jei esate tikras, jog tai nepaskatins jo arba jos prarasti savitvardos arba pasijausti dar labiau pažemintu.	1. Nepersistenkite rodydamas dėmesį mokiniui, kuris tapo patyčių auka. Per daug užuojautos (ypač jei ji reiškiamą viešai), gali versti mokinį jaustis nejaukiai. 2. Neprašykite nuskriausto mokinio viešai papasakoti, kas įvyko. 3. Nepulkite iškart guosti mokinio(raminti žodžiais, ar imtis kokių nors veiksmų), šiek tiek palaukite.

Žingsniai	Taip	Ne
3 žingsnis: Besityčiojantiems mokiniams pasakykite, jog patyčios ir smurtas neleistini.	1. Konstatuokite tai, ką pamatėte /išgirdote; vardykite tai kaip patyčias ir ar smurtą. 2. Pabrėžkite, jog toks elgesys prieštarauja mokyklos taisyklėms (pavyzdžiui, „Žodžiai, kuriuos girdėjau jus sakant, prieštarauja mūsų mokyklos taisyklėms“). 3. Kalbėkite tinkamu tonu, kad mokinys (mokiniai), kuris tyčiojosi iš kito, smurtavo. aiškiai žinotų, kokie jo veiksmai netinkami ir kodėl.	1. Nekaltinkite, tiesiog konstatuokite faktus („Aš mačiau...“ arba „Aš išgirdau...“). 2. Neleiskite mokiniams diskutuoti ar ginčytis dėl to, kas vyko. Priminkite jiems, jog jie turi klausytis, o ne kalbėti.
4 žingsnis: Paskatinkite tuos įvykio liudininkus, kurie palaikė patyčių/smurto auką tapusį mokinį, arba paaiškinkite, kaip reikėtų elgtis kilus tokioms situacijoms ateityje.	1. Tinkamai pagirkite stebėtojus, kurie stengėsi padėti, net jei jų pagalba nebuvo efektyvi. 2. Jei jie nesiėmė jokių veiksmų, ramiau palaikančiu tonu pasakykite, jog pastebėjote tai, kad jie nieko nedarė, kad padėtų skriaudžiamajam. 3. Jei proga tam tinkama, paaiškinkite, ką šiuo atveju jie galėjo padaryti, kad padėtų užgauliojamam mokiniui (pavyzdžiui, padėti susirinkti išmėtytas knygas).	1. Nebarkite stebėtojų už tai, kad nesiėmė jokių veiksmų. 2. Neprašykite įvykio liudininkų pasakoti, kas nutiko, ar pasiaiškinti dėl savo elgesio šioje situacijoje.
5 žingsnis: Nedelsiant imkitės tinkamų veiksmų mokinio (ar mokinių), kuris tyčiojosi ir/ar smurtavo atžvilgiu.	1. Nukentėjusį mokinį, mokinį, kuris tyčiojosi/smurtavo, bei stebėtojus nuveskite į skirtingas vietas/kabinetus ir liepkite palaukti. 2. Informuokite mokyklos Vaiko gerovės komisiją (direktoriaus pavaduotoją ugdymui, socialinę pedagogę ar bet kurį kitą komisijos narį).	1. Nebarkite. 2. Nekomunikuokite priemonių plano dėl tokio elgesio iškart.

**ŠILUTĖS R. KATYČIŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS
PRANEŠIMO APIE SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJĮ FORMA**

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta	
Kas pranešė	
Kada įvyko smurto/patyčių atvejis (data, val.):	
Kur įvyko :	
Kokia smurto ir/ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinė: užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad asmuo yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Psichologinė: pravardžiavimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas	
☐ Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys asmenis, dalyvavusius smurto ir/ar apie patyčių situacijoje:

Asmens, <u>patyrusio smurtą/patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė (jei nukentėjo mokinys):	
Asmens/-ų, <u>kuris smurtavo/tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė (jei smurtavo, tyčiojosi mokinys):	
Asmens/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė (jei stebėjo mokinys):	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos darbuotojo elgesys šioje situacijoje:

--